Anees of 21st January, 1946

مدیر و صاحب امتیاز: م، عثمان صدقی

انیس

ماز یگرنی ملی و رخ پاڼه

آدرس: جاده سپه سالار (کوتی لندنی) کابل

شمارهٔ (۲۴۸) دوشنبه (۱) دلو ۱۳۲۴ ش ۱۳۶۵ ق (۱۸) صفر سال نزدهم (۲۱) جنوری ۱۹۴۶ع نوبهٔ مسلسل (۲۳۰۶)

قیمت یك شماره ۲۰ پول

اعانه برای قرائت خانه

(1)

پتلان، برای تهیه و تکمیل لوازم کتابخانه و قرائت خانه مطبوعات پتلان از طرف مؤسسه تساجی و بعضی از تجار خان آباد و اهالی قلعه ذال اعانه ذیل تادیه شده است:

۱ - شرکت تساجی پلخمری (۴۰۰۰) افغانی.
۲ - برازان پلخمری (۵۵۰) افغانی.
۳ - تجار انفرادی خان آباد (۱۳۷۰) افغانی.
۴ - اهالی قریه ذال (۵۲۴۰) افغانی.

تعطیل زمستانی

(2)

کابل، بعداز اختتام امتحان سالانه طلاب صنف اول و دوم مکاتب صبحه و بیطاریه حسب معمول همه ساله بنام تعطیل زمستانی الی ۱۵ حمل ۱۳۲۵ رخصت شدند.

اعلام حکومت نظامی

(3)

آتن، درمسید نیاو (له کو نیا) حکومت نظامی اعلام شد.

جنرال تارکت به دهلی جدید

(5)

وملاقاتش با کلاد آکن لیك

دهلی جدید، جنرال تارکت قوماندان قوای اشغال انگلستان در جاپان به دهلی وارد شد و با جنرال کلاد آکن لیك ملاقات نمود.

انتخابات عمومی یونان به ۳۱ مارچ میشود

(4)

آتن، دمس کینوس نایب السلطنهٔ یونان اعلام کرد که به ۳۱ مارچ انتخابات عمومی در یونان بعمل میاید.

زدوخورد در یونان

(6)

وهلاك هفت نفر

آتن، درشهر (سیارتا) دراثر قتل یکنفر زعیم موسسهٔ دست راست زدو خوردی بوقوع پیوسته و دراثر آن هفت نفر هلاك و پنج نفر زخمی شدند.

بحث اسامبلهٔ جدید هند بر بودجهٔ

(7)

آن، بیانیهٔ وایسرای هند بعداز انتخاب رئیس اسامبله

دهلی جدید، امروز اسامبلهٔ جدید هند اجلاس و بر بودجهٔ هند غور میکند عجالتاً سر کواسی جهانگیر رئیس موقتی آن خواهد بود و بعدازانکه رئیس مجلس انتخاب شود به ۲۰ جنوری وایسرای هند بیانیه میدهد.

پلان عمرانی هند جدید

(8)

دهلی جدید، پلان جدید عمرانی هند مشتمل بر رسیدن اغذیهٔ خوب و کافی برای هر فرد هندی مسایل آبیاری، زراعت، حفاظت فصلها وذخایر، تدابیر دفاعی امراض زراعتی، اصول ذخیره و تقسیم، سعادت دهاقین و ترتیب بار کها وغیره میباشد.

داکتر وانموك هنوز در قاهره است

(9)

زیرا تب دارد

قاهره، داکتر وانموك حاکم هاینان در (جاوا) هنوز به نسبت حملهٔ تب در قاهره معطل است.

گوپال آچاری بر ضد بیانیهٔ

(10)

نواب گوپال است

دهلی جدید، گوپال آچاری مرقومهٔ نشر ودر آن برضد بیانات نواب گوپال رئیس شهزادگان اعتراض کرده است که نامبرده واضح نساخته که شهزادگان آیا در ریاسات تنها نفوذ وحکومت خودرا میخواهند یا اراضی شخصی را هم مطالبه دارند.

ملاقات اعضای کانگریس

(11)

ومسلم لیگ هند

دهلی جدید، اعضای کانگرس ومسلم لیگی اسامبلهٔ هند امروز ملاقات و برمسئلهٔ استعمال عسکر هند در (اندونیزیا) ومسئلهٔ شمال ایران مسئلهٔ فلسطین وبغاوت در (چتی کانگ) بحث کردند.

نمایندهٔ آبزرور و مسایل چین

(12)

مشاهده کنندگان اسامبله فعلی چین را پیر میدانند و با کمونست ها موافقند که انتخابات جدید بعمل بیاید

لندن، نمایندهٔ روزنامهٔ آبزرور از چونکنگ کنگ اطلاع میدهد که اسامبلهٔ چین که در ۱۹۳۶ انتخاب شده بود یك اسامبلهٔ پیر بوده و نمیتواند که از آرای همه احزاب سیاسی و فعلی چین نمایندگی کند. طوریکه معلوم است انتخاب اسامبلهٔ مذکور صورت کلی براساس اصول دیموکراسی صورت نگرفته بود و ازاین جاست که مشاهده کنندگان خارجی بااین نظریهٔ کمونست (یی نان) موافق اند که باید برای انتخاب اسامبلهٔ جدید انتخابات عمومی بعمل بیاید.

روس ها نمایندگان مطبوعات اتازونی را دشمن نمیدانند

(13)

مسکو، روزنامهٔ پراواد در جواب نمایندگان مطبوعات اتازونی که اظهار داشته اند اولیای امور اتحاد شوروی نمایندگان اتازونی را دشمن تصور مینمایند و آنهارا اجازه نمیدهند که به (مکدن) داخل شوند مینویسد، کارکنان شوروی هرگز نمایندگان اتازونی را از دخول به (مکدن) منع نکرده و برعلاوه هرگز هیچ جا نمایندگان مطبوعات اتازونی را دشمن نخوانده و با آنها بحیث دشمن رفتار نکرده وشاید همچه تصورات یافته مخیلهٔ کدام نمایندهٔ اتازونی باشد. برای دخول به (مکدن) باید اول نمایندگان مطبوعات اتازونی به جنرال (دوایت مین) چینی مراجعه کنند.

استعفای دوگول

(14)

نظریهٔ نامه نگار سیاسی

رادیو لندن

لندن، طوریکه تامس کمیت نمایندهٔ رادیو لندن از پاریس اطلاع میدهد او ضاع سیاسی فرانسه قرار ذیل است، دوگول بعداز آنکه التیماتومی به اعضای کابینه داد و آنها را تنها برای غور بران گذاشت وخودش تنها بیرون شد بعدها مکتوب از طرف وی به کوم رئیس اسامبلهٔ عمومی فرانسه رسید که قرار گفتهٔ اخیر الذکر مبنی بر استعفایش بوده قرار معلوم دوگول در آن مکتوب متذکر شده که اگر شرایطش تماماً منظور نشود از عهدهٔ ریاست حکومت موقتی فرانسه دست میکشد. میگویند اینکار دوگول در اثر مطالبهٔ کمونستهای فرانسه است که میخواهند حکومت سه حزبی (پروگرسف که تولیك، سوسیالیست و کمونست) درفرانسه تشکیل شود و نیز دوگول از عدم اتحاد در فرانسه شکایت کرده و دوگول امروز از پاریس بسمت نامعلومی میرود. عوض دوگول بر سر زبانها موریس تورس کاندید است. اخبار تایمز لندن براستعفای دوگول تبصره نموده مینویسد که سه پارتی عزم کرده اند که تادو سه هفتهٔ آینده باید دوگول حتماً از بین حکومت برود با آن هنوز قبول استعفای وی بصورت قطعی معلوم نیست.

کلارك کار قبل از عزیمت به باتاویا

(15)

چند روز در مسکو می ماند

لندن، ارچیبالد کلارك کار بعد از آنکه چندروز رادر مسکو بگذراند طرف ماموریت جدیده (باتاویا) روانه خواهد شد.

۱۲۰۰ نفر مامور اتازونی و انگلستان بکیونان برای معاینهٔ انتخابات میروند

(16)

آتن، معلوم گردیده که ۱۲۰۰ نفر مامورین اتازونی وانگلستان بایکعدد مشاهده کنندگان فرانسوی برای معاینهٔ انتخابات یونان به (یونان) خواهند رفت. مجلس جدید الانتخاب یونان به ۱۳ می جلسه خواهد کرد.

مراجعت هیئت پارلمانی انگلستان از پولیند

(17)

لندن، هیئت پارلمانی انگلستان که به پولیند رفته بود مراجعت کرد.

نیامدن ویشنسکی در لندن

(18)

به تحیر و تاثر تلقی میشود

لندن، درلندن مطبوعات بر نیامدن وشنسکی تاکنون به لندن تبصراتی نموده اند واز آنجمله دیلی میل نوشته که اسامبلهٔ ملل متحده درلندن یك کار بزرگ است نیامدن وشنسکی مایهٔ تعجب وتاثر نمایندگان ملل متحده شده روطیه باید خود را از آنها دور نکند وسینهٔ فراخ داشته باشد وبدون محافظه کاری وشك دربین ملل متحده وارد شود وبه اعمال ملل متحدین اعتماد داشته باشد.

اولین انتخابات آزاد در المان

(19)

بعداز نفوذ هتلر

برلین، در منطقهٔ اشغال امریکا درالمان که اولین انتخاب آزاد بعد اززمان نفوذ هتلر بعمل آمد فیصد ۸۰ آرا جمع شده و تاکنون نصف آرا بطرفداری حزب سوشل دیموکرات است.

مسئلهٔ ایران توجه عمیق محافل

(29)

ومطبوعات انگلستان را بخود جلب کرده است

لندن، توجه تمام مطبوعات ومحافل سیاسی انگلستان متوجه مسئلهٔ ایران شده تایمز لندن نوشته که این مسئله مخصوصاً از نقطهٔ نظر سه دولت اشغال کنندهٔ ایران درزمان جنگ اهمیت زیاد دارد. مطبوعات دیگر لندن مسئلهٔ ایران را به حیث یك وقفهٔ نازك تلقی کرده اند. دیلی هیرالد نوشته که ایران باید تاترتیب پروگرام آینده کمیتهٔ امنیت انتظار بکشد. تمام مطبوعات اظهار امید کرده اند که درخواست ایران مورد قبول واقع شود وزیر غور عمیق قرار گیرد وحتی بعضاً نوشته اند که خوب شد ایران مسئله را بکمیتهٔ امنیت پیش کرد. اخبار دیلی تلگراف نوشته که مسئلهٔ ایران درجلسهٔ معمولی کمیتهٔ امنیت مطرح غور قرار میگیرد و یك شب نشینی مخصوص هم جهت غور برمسئلهٔ مذکور بعمل خواهد آمد.

دهشت افگنی یهود در فلسطین

(21)

قاهره، دیشب چون پولیس فلسطین برعلیه دهشت افگنان یهود حمله بردند دراثر آتش پولیس یکنفر دهشت افگن هلاك و ۴ نفر زخمی شدند دهشت افگنان تجویز کرده بودند که بر محبس بیت المقدس ومواقع پولیس حمله ببرند.

گرفتاری یهود در بیت المقدس

(22)

دراثر دهشت افگنی وقیودات شبگردی به نسبت آن

قاهره، دراثر دهشت افگنی که دیشب در بیت المقدس رونما گردید تلاشی محلات یهود ادامه داشته و تاکنون چند نفر یهود گرفتار گردیده اند - اولیای امور صلاحیت داز قیودات شبگردی رادر محلات یهود اعلام نموده اند دیشب صدای فیر تفنگ و ماشیندار و صدای انفلاق بم در بیت المقدس شنیده شد.

د ښاغلی م، اد خواخوږی، تتبع اولیکنه

د کورنۍ روزنه

(23)

په یادمی دي په کوچنیوالی کی چه مکتب نه تلم ښاغلی معلم، تل دفهر په وخت کی دا جمله به دی دول ادا کوله «عالم کیدل آسانه او سړی کیدل ډیر گران دی»

نن چه تقریباً د ۲۳ کاله لهمخی ورځی خته تیری شوی دی چه خبرشم او هیڅ یو ورته جمله بلکه له رشتیاوه په هغه وخت کی ودکی وم دسړی کیدل په معنی نه پوهیدم گمان می کاوه چه درس وده کول یا د ښاغلی معلم په قول عالم «کیدل» ډیر زور غواړی. نن راته ښکاره شوه چه دهر یوه او هنر زده کول آسان دی او که زورهم هم وغواړی محال نه دی اما په لویو اکی سړی کیدل یا محال او یا د محال په ډله کی شمیر ل کیږی، که ورو کی لکه چه ښائی په کور کی و نه زور لګی. هیڅکله به په ښوونځی یا ټولنه کی بشپړ اصلاح نه شی، مکتب دسړی جوړولو کار خانه دی په دی شرط چه د توانی سړی پولا س لس وی.

او که په کورنۍ کی ورو کی صحیح و نه روزل شی د ښوونځی کار ډیر گران او هم ښائی دود کی په وجود کی اساسی تغیر ان پیدا نه کی.

په همدی سبب د پوهنی او روزنی پوهان وائی دور کیانو د روزنی پښت او اساس کورنۍ ده ترڅو چه کورنۍ اصلاح نه شی ټولنه هیڅکله نه اصلاح کیږی. ودکی وهغه نوی نیالگی ته ورته دی چه لږ او ډیر د طبیعی عواملو تر اغیزی لاندی راغلی وی، نوی نیالگی هر ی خواته به اسانه کږه ولای شو مگر ترڅو وخت وروسته دا نیالگی کلکیږی او کږول ئی بیا امکان نه لری، هغه ما لیار ډیر ناپوه او لیونی دی چه د کږی پنډی ونی د سمولو او یا بلی خوا ته کږ ولو خیال ولری تر دې مالیار هم هغه روزنکی ناپوه دی چه وغواړی په لویوالی کی هغه صفات چه په کور کی عادت او ودود کی شانی طبیعت گرزیدلی وی واړه وی.

دود کی د روزنی اساس کورنۍ یا دمور غیږه، په ځوانی کی د هرعلم زده کړه کیږی اماد انسان د خصا ئلو تغیر امکان نه لری لیکنی وائی د انسان ودکی لکه موم غندی دی چه د هرشکل کولای شو، دا افراطی عقیده ده یعنی هغه استعداد چه ذاتاً پیدا کی موجود نه وی موږ ئی څو نکه ایجاد د ه ولای شو، بنایر دې دول و گرو یه روزنه کی د افراط لا رنیو له ده. ولی چه دانسان اصلی طبیعت ئی تر څیرنی لاندی نه دی نیولی او طبیعی قواؤ ته ئی یا ملرنه نه ده کړی، دا اشتباه نن ته ښکاره شویده و خه مثلا کموږ دوه ودکی د زیږیدو څخه د ځوانی تر وخته تر روزنی لاندی ونیسو او بیر د واړه بودول یا ملرنه وا رو، په ځوانی کی به وو ینو چه دوی په مختلفو شیانو کی تو پیر سره لری ممکنه ده چه یوئی اتل د نابغه) شی او بل ئی دومره نت او بی ذهنه دی چه هرڅو نه کو ښښ باندی وشی هیڅ زده نه کی به دی ځای کی بایدو وایو چه ځینی روح پیژندونکی وا ئی په نړی کی به هیڅ سړی نه وی چه دیوه کار د سرمینه و نه لری یه یو رتنی مثال کی دوهم هلك که علم نشی زده کولای د عملی کار د سره به مینه لری ښائی ذوق ئی پیدا او کار ځینی واخلو، بیاهم د روح پیژندونکو عالما و به نظر یه کی د استعداد اختلاف شته او ائی توله کچنیان یو دول استعداد نه لری.

یوه بله ډله په دی عقیده دی چه انسان هرڅه چه د خپل فطرت او طبیعت لری پرده روزنه یا هیڅ او یا ډیر لږ اغیزه کو ی په شر ق کی د دی عقیدی طرفداران ډیر پیدا کیږی

باید به دی یوه شوچه دودکی د فطری قواو او طبیعی استعداد وجود د روزنی واهمیت ته څه گټه نه لری

بلکه پر عکس دا اهمیت تائید کوی و لی چه دا رو ښائی روح پیژندونکو په عقیده (روزنه یعنی د کچنی د مختلفو استعداد ولا رښوونه او یه کار اچول، د دی دیاره چه په ژوندکی له هغه څخه ډیره استفاده و کولای شی) بنایر دی که طبیعی استعداد، نوی روزنکی ته یکاردی، اودی چه شی یکار واچوی. د انسان وجود دهغی مخکی په شان دی چه بیشمار ه اوفتی کانونه ولری چه راکښل او صحیح استفاده ئی د شخصی او ټولنی پرمخ تگ باندی ډیره اغیزه لری رو زنکی باید د دی مخکی په مهندسی یوه وی او د هغو د نوعی تر تشخیص وروسته یه راکښلو، حاصولو او مفید ولو کی ئی کوښښ و کی. ننني پوهان معتقد دی چه د معلم دیاره تر هر شی د د مخه د هلو کانو درو ځیا تو پیژ ندل لازم دی.

نوریا

مباحث علمیه

(۲۶)

جمع وترجمهٔ : غلامعلی عبدالصمدخان محصل فاکولهٔ سیانس

نودود وعنصر

در شمارهٔ ۲۱۵ انیس خوانندگان گرامی تحت عنوان «علم کیمیا» تاریخچهٔ مختصر آنرا مطالعه فرموده اند بد نخواهد شد که بعضی موضوعات آنرا از نظر گذشتانده ومستفید گردند .

کیمیا علم شناخت، طریقه‌های استحصال، دانستن خواص، وصورت ساختمان ترکیبات مختلفه نودو دوعنصر میباشد وبدوشعبهٔ بزرگ تقسیم گردیده :

۱- کیمیای غیر عضوی : که با تمامی مرکبات ومحصولات معدنی سروکار دارد نودو دو عنصر فوق را علیحده ، علیحده مطالعه نموده تاریخ کشف ، محل پیدائش، طریقه‌های استحصال امتحانی (مثلا در عملیات خانه برای مطالعات ابتدائی) طریقه های استحصال فنی (صنعتی وتجارتی) وخواص فزیکی و کیمیاوی وترکیبات عدیدهٔ شانرا یاهمدگر ، وبالاخره طریقه های تشخیص وتجزیهٔ آنهارا از مرکبات مفصلا توضیح مینماید .

۲- کیمیای عضوی : بالعموم با مرکباتی سروکار دارد که بدن اجسام حیه (حیوانات ونباتات) را تشکیل داده و تماماً مرکبات مختلفهٔ کاربن همراه حاید روجن، نایتروجن آکسیجن ، هلوجن ها (فلورین ، کلورین ، برومین و آیودین) ، سلفر وفوسفور یابعضی عناصر دیگر میباشد، از جملهٔ مرکبات کاربن دار کاربن مان آکساید ، کاربن دای آکساید ، کاربن یونیت ها وکاربایدهای فلزی در کیمیای غیرعضوی مطالعه می‌شوند مرکبات عضوی برعلاوهٔ آنکه از منابع حیاتی دستیاب میگردند بصورت مصنوعی هم تهیه میشوند مثلا ابریشم مصنوعی ، نیل، کافور، رابر وغیره .

چون گفتیم که علم کیمیا بحث نودودو عنصر است باید عنصر وانواع آنرا بشناسیم ،

تمام موجودات از ذرات فوق العادهٔ کوچکی که ملاحظهٔ آنها بدون استعانت تجهیزات وآلات فوق العاده قوی سیانتفیك غیر ممکن است تشکیل گردیده . این ذرات نهایت ناچیز که قطر آنها بالغ از یك صد ملیونم ده به طاقت منفی هشت) حصهٔ سانتی متر نیست وساختمان پیچیده دارند بنام اتوم یاد می‌شوند،

اتوم از سه نوع ذرات کوچك برق مثبت ، برق منفی و خنثی تشکیل گردیده ، ذرات منفی بنام الکترون ، ذرات مثبت ، نام پروتون وذرات خنثی بنام نیوترون یاد می شوند .

تمام پروتونها و نیوترونها در مرکز اتوم یکجا مترا کم گردیده ویك خسته را تشکیل میدهند که مرکز چاذبهای مثبت وکتلهٔ اتوم میباشد . قطر نهائی خسته یك ملیونم حصهٔ سانتی متر (ده به طاقت منفی دوازده سانتی متر) یعنی قریباً یك بر ده هزارم قطر کلی اتوم میباشد .

بدور خستهٔ الکترونها بخط اسیرهای مختلفه حلقوی یا بیضوی دور میخورند که حالت سلسله عیناً مشابه بنظام شمسی مشاهده میگردد . الکترونهای که بگرد هسته دور می خورند بنام الکترونهای سیار یاد می شوند.

چونکه در اتوم قوهٔ جاذبهٔ الکتریکی بین الکترونها وپروتونها باقوای سانتری فیوگال که در اثر دوران پیدا می شود در موازنه است ، ازینرو الکترونها درمواضع معینهٔ خود بحال دوران باقی مانده سوی مرکز جذب نمی شوند ونزول نمیکنند .

بنابر بعض عوامل فزیکی تمام الکترونهای یك اتوم بالای یك مدار دوران نتوانسته وبالای خط اسیرهای مختلفه تقسیم گردیده قشرهای الکترونیك را تشکیل می دهند . حساب این حلقه‌ها ازطرف مرکز سوی خارج اجرا گردیده وبالترتیب بنام حلقه‌های ك، ل، م، ن . . . وغیره یاد می شوند .

بهواوبیوری تقسیمات الکترونهارا بالای مدارهای متعادی شان بفورمولهای ذیل ساده کرده اند :

۱- تعداد نهائی الکترونها بالای حلقهٔ ح عبارت از ۲ح (دوح مربع) میباشد که ازین تعداد قطعاً زیاد شده نمیتواند وح نمرهٔ حلقه است . پس بقرار این فورمول در حلقهٔ اول یاحلقهٔ ك دوالکترون ، در حلقهٔ دوم (ل) هشت الکترون ودر حلقهٔ سوم (م) (هجده) الکترون وعلی هذاالقیاس دوران می نمایند.

۲- مدار آخرین زیاده ازهشت الکترون داشته نمیتواند .

۳- مداریکه بیشتر از آخری است زیاده از هجده الکترون رانپذیرائی نمیتواند .

چیزیکه درووجود اتوم اهمیت فوق العاده دارد عدهٔ چارجهای مثبت خسته میباشد که مساوی آن الکترونها بگردش دوران می نماید ، تعداد چارجهای مثبت خسته نمرهٔ اتوم می گفته می‌شود این نمرهٔ انمی درتقسیمات وجماعه بندی اتومها رول مهمی بازی کرده.

درفوق ملاحظه کردیم که الکترون ، پروتون ونیوترون اجزای اساسی اتوم میباشند از ترتیب وتنظیم تعداد های مختلفهٔ اینها اتومهای مختلف النوع بدست می آید . اجسامی که دارای یك نوع اتوم میباشند بنام عنصر یادمی شوند . وتاامروز در دنیا نودو دونوع اتوم یانودودو نوع عنصر شناخته شده وحقیقتاً نودودوعنصر وجوددارد. عناصر فوق بحالات مختلفه مثلا بعض غاز ، برخی مائع و قسمتی جامدعرض اندام می نمایند. کمتر دیده شده که اینها بحالت آزادپیدا شوند مگرمرکبات عدیدهٔ آنهابنظرمیخورد وجهت استفاده آنهارا از مرکباتشان بطریقه‌های مختلف جدامی کنند وبکار میبرند .

این نودودو عنصر از ابتدای تاریخ تابحال یك برای کیمیادانها معلوم نبوده مگر طوریکه مدنیت پیشرفت نموده وعلوم سیانتفیك طرف توجه قرار گرفت و کیمیا هم در قطار علوم دیگر نشئت کرد آهسته آهسته این عناصر مختلفه در ادوار متعادی بساحهٔ اکتشاف درآمد وتعداد عناصر معلومه زیاد شد . ازجملهٔ عناصر فوق طلاء نقره . آهن سرب ، مس . سیماب ، زرنیخ ، قلعی وجست قدامت صحیح دارند زیرا که اینها از مدت مدیدی مایحتاج اقتصادی وصنعتی انسانهارا فراهم آورده عناصر باقی مانده بروزایم مشکوف گردیده ودرلسته عناصر داخل شده رفتند.

از مباحث ادب

(۲۵)

از استاد «بیتاب»

-۳-

گفتار روان در علم بیان

آتش سیال دید سنی در آب منجمد — گر ندیدستی بخواه از ساقیانش ساغری

درین بیت باده مشبه و آتش سیالی که در آب منجمد جادارد واختراع شدهٔ شاعر ست مشبه به باشد وما نند،

وفا ز کس مطلب ور سخن نمی شنوی — بهرزه طالب سیمرغ و کیمیا میباش

در بین بیت وفا مشبه وسیمرغ و کیمیا که در عالم وجود ندارند مشبه به باشند تقسیم طرفین باعتبار مفرد ومرکب بودن

باین تقسیم نیز چار قسم می آید،

۱- طرفین واحد باشند چون، احمد شیر است- علم حیات است

۲- طرفین مرکب باشند یعنی هریك از طرفین بچندچیز تعلق گیرد مانند،

ابر از هوا بر گل چکان مانند زنگی دایگان — در کام رومی بچگان پستان نورا انداخته

وما نند،

عافیت کردن طلب در عالم پرشور وشر — جستجوی سایه در صحرای محشر کردن است

از کسب صفا باطن این تیره دلی چند — چون سایه بمهتاب سیه تر شده باشد

صحبت نیکان بگیر دهر که بنیادش بدست — تربیت نااهل راچون گردگان بر گنبد است

دو زلف تابدار او بچشم اشکبار من — چو چشمه ایست کاندر وشنا کنند مارها

حکیم بار خدائی که صورت گل خندان — درون غنچه بیندد چو در مشبه چنین را

مانند بنیه دانه که در پنبه تعبیه است — اجرام کوه هاست نهان در میان برف

چشم سیهٔ تو چون غریبان — بیمار رود در آفتاب خفته است

عمر پست آهم از دل مانند دود مجمر — در آتش است بیمی در پیچ وتاب نیمی

۳. آنکه مشبه مفرد ومشبه به مرکب باشد مانند،

بلبله چون کبك خون گرفته بمنقار — کز دهنش نالهٔ حمام بر آید

۴- آنکه مشبه مرکب ومشبه به مفرد باشد مانند، گوهر اشك ودندانش گوهر آبدار راماند

۳- تقسیم طرفین باعتبار تعدد، طرفین باعتبار تعدد، منقسم شوند به ملفوف، مفروق، تسویه، جمع.

۱- تشبیه ملفوف آنست که بطور لف ونشر اول چند مشبه آرند وبشمار آن ازعقب مشبه به رامذکور سازند مانند،

از قامت و روی وزلف داری — طوبی و بهشت ومار با هم

ومانند ،

بگذر وز ماو یار گذشتیم از چمن — نالید باغبان که بهار وخزان گذشت

۲- تشبیه مفروق آنست که در بیتی یافقره چند مشبه ومشبه به یکی بعد دیگری آید مانند،

رخ یوسف لب عیسی ید بیضا داری — آنچه خوبان همه دارند تو تنها داری

۳- تشبیه جمع آنست که برای یك مشبه چند مشبه به آرند مانند،

عارض است این یاقمر یا لالهٔ حمرست این — یا شعاع شمس یا آئینهٔ دلهاست این

و فا ز کس مطلب ور سخن نمی شنوی — بهرزه طالب سیمرغ و کیمیا میباش

غم درد و سرشکم ناله‌ام خون دل داغم — نمیدانم عرض گل کرده‌ام یا جوهر عشقم

۴- تشبیه تسویه آنست که برای دو مشبه یا بیشتر یك مشبه به آرند چون،

قطرهٔ اشك ما و دندانش — گوهر آب دار را ماند

رفتی و رفت با تو دل بیقرار من — بیکبار شد تهی زدو گوهر کنار من

در بیت اول اشك شاعر و دندان معشوق هر دو مشبه وگوهر آبدار مشبه به است ودر بیت دوم شاعر دل خود را با معشوق مشبه قرار داده و گوهر را مشبه به وما نند

صدع الحبیب وحالی — کلاهما کالسلیالی

(تقسیم تشبیه باعتبار وجه شبه) وجه شبه عبارت است ازصفت خاصی که طرفین در آن مشترك است وتشبیه باعتبار وجه شبه منقسم می شود به مجمل و مفصل وتمثیل وغیر تمثیل

۱- تشبیهٔ مجمل آنست که وجه شبه در آن مذکور نباشد مانند احمد شیر است ومانند،

از قامت روی وزلف داری — طوبی و بهشت و مار با هم

۲- تشبیهٔ مفصل آنست که وجه شبه در آن مذکور شود مانند، احمد در شجاعت شیر است ومانند،

ای پسر ایکه نسل افغانی — در شجاعت چو پور دستانی

۳- تشبیهٔ تمثیل آنست که وجه شبه آن مرکب بود یعنی از چند چیز ها خوز باشد مانند،

دو زلف تابدار او بچشم اشکبار من — چو چشمه ایست کاندر وشنا کنند مارها

در بین بیت طرفین ووجه شبه مرکب است و مانند این بیت بو علی سینا،

بطعم تلخ چو پند پدر ولیک مفید — بنزد مبطل باطل بنزد دانا حق

با ده مشبه وپند پدر مشبه به ووجه شبه چیزیکه ظاهراً ناگوار وباطن مفید دارد ویامانند

بیتو چو شمع کرده ام خنده و گریه کار خود — گریه بحال دل کم خنده بروز کار خود

شخص شاعر مشبه و شمع مشبه به ووجه شبه مرکب ازخنده و گریه

۴- تشبیهٔ غیر تمثیل آنست که وجه شبه آن واحد بود مانند،

قدش سرو است ورویش آفتاب

تبصره، هر شبیه که وجه شبه در آن صحت نه پذیرد موردست مانند این بیت،

چشم یارم بسرب میماند — در سفیدی به ترب میماند

ومانند،

صحیات

(۲۶)

غلامعلی عبدالباقیخان متعلم فاکولهٔ طب

وجود بشر

وجود بشر بمنزلهٔ یك ماشین مغلق ودرعین زمان منتظم ومکمل وسریع السیر است که برای التجای حیات و ایفای وظایف حیاتیه یعنی کیفیت نمو و تکثر ، توالد ، تناسل، تولید حرارت وجود ، تجدید و تعویض اقسام وحجرات مخربه وفرسوده شده شب و روز بفعالیت خود ادامه میدهد در دنیا هیچ ماشین دیگری را مانند ماشین وجود بشر مکمل منتظم ، وبا آهنگ دیده نمیتوانیم . از بس افعال وانتظام این ماشین منتظم وبا آهنگ وکومپلیکس است علماء بیولوجی وپیکولوجی راجع بمفکورهٔ حیات وحقیقت آن، درخصوص کیفیت حکمفرمائی مرا کز روحی ، راجع به حقیقت عناصر روحیه یعنی شعور ، اراده قدرت ، تفکر ، ذکاء ، محاکمه ، کر بارهٔ روابط این عناصر ومراکز روحی با نظام اعصاب پی هم بتدقیقات ، وتتبعات خود ها دوام میدهند وهنوزهم باصل حقیقت وایضاح اساس این کوائف بصورت واضح اظهار عقیده نموده اند چنانچه عالم شهیر فرانسه ولسکی کارل میگوید «معلومات ما راجع به انسان بقدری سطحی و ناقص است مثلیکه معلومات مردمان اروپا قبل از کشف امریکا دربارهٔ دنیا ناقص ومبهم بود» امروز علماء بیولوجی روح شناسی درتمام موسسات علمی دنیا دامنهٔ تجارب وتدقیقات علمی وعملی خود راتعقیب کرده میروند تا اگر بتوانند باصل ایضاح کوائف وحقائق حیات واصل گردند .

بهرصورت برای آنکه ماشین وجود بشر بتواند همیشه بکارخود دوام نماید وو ظایف حیاتیهٔ خویش راایفا کند محتاج بیك اندازه قدرت ویا انرجی میباشد . منبع این انرجی ضروریهٔ غذا بوده وقدرت مذکور ازان بدست میاید . لیکن فراموش نشود که غذا بشکل مرکبهٔ خارجی خود داخل خون نشده وبمقصد اساسی بمصرف نمیرسد بلکه اولاً در آلهٔ هضمی دچار یکنوع تحولات وتبدلات گوناگون شده عناصر ابتدائی خود تحویل وبعد از ورود امتصاص گردیده بحجرات میرسد ودرانجا ۲۹ اوکسیژن که ازشش ها رسیده یکجا گردیده میسوزد. وازان انرجی ویاقدرت مقصود بدست میاید که ما آثار وعلایم آنرا ملاحظه میکنیم .

برای سهولت مطالعهٔ تمامی اینگونه تحولات مختلفه ، تجزیه وتحلیل ورسیدن مواد غذائی وحصول انرجی را بالترتیب در چند صفحهٔ ذیل مطالعه میکنیم .

۱- فصل هضم ، درین حاد به غذا وانیوب هضمی بیك نوع افعال میخانیکی وکیمیوی دچار شده بذرات وپارچه جات منحل وقابل امتصاص میایند .

۲- امتصاص، بعدازانکه مواد غذائیه بپارچه جات بسیطو ومنفرد تجزیه گردید ازجدار طبقهٔ مخاطی روده امتصاص شده بخون میرسد وذریعهٔ دران خون بحجرات بدن میرسد .

۳- استقلاب ویامیتابولزم یعنی حصول انرجی ویا کلوری که ازنتیجه یکجا شدن مواد غذائیه ۲ اوکسیژن در حجره بدست میاید .

۴- اطراح ، یعنی خارج شدن مواد غیر احتیاجی وبی لزوم حجرات که از طرق اطراحیه یعنی شش ، گرده غدوات عرقیه... طرح میگردد .

۱ کیفیت هضم غذا

قبل ازانکه ازصورت هضم مواد غذائیه بحث کنیم لازمست تاولاً بصورت مختصر ازاصل معنی غذا صحبت کنیم .

غذا!

غذا عبارت ازموادیست که منشا خارجی حیوانی ونباتی راداشته وضروریات واحتیاجات حجرات بدن راتامین وحصول انرجی وفعالیت داخلی وخارجی وجود را تطمین می کند . دیگر اینکه ضایعات وجود را تعویض وتخریبات آنرا ترمیم کرده درجهٔ حرارت ضروریه وجود راتنظیم مینماید . ازچند سطر اخیره معلوم گردید که غذا از خود وظیفهٔ بسی مهم دارد مولفین برای آنکه وظیفهٔ مواد غذائیه را خوبتر واضح گردانند مواد مذکور رابدو دسته مهم تقسیم کرده اند.

۱ تقسیم غذا از نقطهٔ نظر ترکیب کیمیوی

ازین نقطه نظر غذا به چند دستهٔ عمدهٔ (آ) کاربو هیدرات یا مواد شکری که دارای کاربن هایدروجن واکسجن میباشد (ب) مواد شحمی که مرکب از کاربن هایدروجن واکسجن است (ج) پروتئین که محتوی (کاربن هایدروجن واکسجن) سلفو ونائتروجن میباشد این سه دسته مواد عضوی اند (د) اب که از (ه) واج مرکب میباشد، (ه) واملاح معدنی ، کلسیم کلور ، فاسفور ، پوتاسیم مگنیزیوم آهن ، مس .

۲- تقسیم غذا از نقطهٔ نظر وظیفه، (آ) مواد غذائی که برای وجود قدرت ویاانرجی تولید می کند که مواد شکری وشحمی میباشد (۲) مواد غذائی برای ترمیم وتعمیر حجرات مخربه وضایعات وجود بکار میرود که وظیفه پروتئین میباشد (۳) مواد غذائی که محض واسطه تعاملات کیمیوی وغیره موجود شده غذای کلیز ورمیباشد که وظیفهٔ املاح وویتامین ها میباشد .

ترکیب غذارا از نظر گذشتانیدیم اینك ترکیب کیمیوی وجود یعنی پروتوپلازم حجره رانیز خاطر نشان کنیم ،

ترکیب کیمیوی وجود ویا پروتوپلازم، «اوکسیژن ۶۵ فیصد ، کاربن ۱۸ فیصد هایدروژن ۱۰ فیصد نایتروژن ۳ فیصد کلسیم ۲ فیصد فاسفور ۱ فیصد پوتاسیم ۰۳۵ فیصد کوگرد ۲۵ فیصد سودیم ۱۵ فیصد کلور ۱۰ فیصد ماگنیزیوم ۰۰۰۵ فیصد، آهن ۰۰۰۴ فیصد ایودیمس فلور بتعدادی اتومی دیده میشود که همین موادیکه در ترکیب پروتوپلازم است درترکیب غذاهم موجود میباشد یعنی پروتوپلازم موادخود را ازغذا میگیرد لیکن گفته شد که قبل ازرسیدن موادلازمه به پروتوپلازم مواد غذائیه انیوب هضمی وخون دچار بسی تحولات گوناگون میگردد اینك قرار سلسله که سابق گفته شده تبدلات مذکور رابالترتیب مطالعه میکنیم ،

داستان انیس

(۲۶)

از افسانه‌های شکسپیر

مترجم: یکی از بانوان فاضله

ایلیریا

-۷-

آیا این مسافر غضب آلود اورا سباستین پند اشته بود که گفت من اورا از دهان مرگ نجات داده وبه شفقت ومهربانی پرستاری نموده‌ام. وی اولا وبرادرش آنقدر بهم دیگر شبیه بودند که اگر کسی برادرش را میدید گمان میکرد که عکس اورا به آئینه می بیند. مخصوصاً از وقتیکه لباس مردانه پوشیده وخودرا بطرز وفیشن برادر خود نمودار ساخته بود یقیناً اینجا انجام نیك بوده وبعداز برداشت این قدر تکالیف وی اولای بیچاره خوش بختی وسعادت نایل خواهد گردید. وی اولا باخود میگفت آه برادر عزیزم متقین هستم که مرا سهواً بعوض تو پنداشته اند .

بعداز آن تمام واقعات دیگررا فراموش نموده وبه تعجیل بطرف خانهٔ دیوك شتافت تا آنجا بعضی معلومات درخصوص آن مسافر بدخوی که باوجود بخوئی آنقدر مهربان بود حاصل نماید ودرخصوص آنکه پولیس‌ها سزای چه وکدام جرمش که به دیوك نموده بود گرفتارش نمودند وهم اینکه چیزی معلومات درخصوص سباستین که مسافر نام اورا بردحاصل نماید.

مسافر مذکور واقعاً وی اولا راسباستین پنداشته وحق بجانب بود که آنقدر غضبانی شود. این مسافر کپتان یك جهاز خورد بود . سه ماه قبل وقتیکه بخانهٔ خود که بکنار دریا واقع بود نشسته بود دفعتاً یك چیز عجیبی رامشاهده نموده اول خیال نمود که کدام شی خراب شده خواهد بود چون خوب دقت نمود دید که یك چیز مانند انسان به آن آویزانست فوراً خودرا به آب انداخته وبشجاعانه باامواج مجادله نموده وقتیکه تختهٔ شکسته جهاز را بیرون آورد دید که بی شك یکجوان به تخته چسپیده مگر جوان مذکور بکلی بی حس ومرده به نظر میرسید . به بسیار زحمت اورا بهوش آورده وپرستاری وغمخواری بسیار نمود تاصحت یاب گردید واین کپتان اورا بنظر بسیار مرحمت وشفقت میدید .

این جوان سباستین بود که کپتان مثلیکه کپتان دیگر خواهرش ویولا را قابل قدر وعزت میدانست احترام مینمود فکر وراى اورا پسندیده کوشش مینمود که ازین زیاده تر باومهربانی ونیکوئی نماید . وقتیکه او بعداز گذشتاندن مریضی طویل با الکل شفا حاصل نمود به کپتان اظهار این آرزوی خود را نمود که بشهر ایلیریا که بفاصلهٔ چند میل از آنجا دورهست میرود تاباشد که اتفاقاً از خواهر گم شده‌اش سراغی پیدا نماید باهمان کپتان را که به جهازش سفر کرده بودند به بیند واز احوال خواهر خود جویا شود واو گفت که ازغرق شدنش میترسم انتانیس گفت منهم همراه تو رفته وبتو معاونت مینمایم . مگر یك وقتی باجهازهای دیوك جنگ کرده وبه آنها ضرر رسانیده‌ام اگر کسی مرا آنجا به بیند مرا دستگیر ومحبوس مینماید، پس خریطهٔ پول خودرا به اوداده تابرای خود بعضی اشیاء خیر وی بخرد وخودش بیك سرای نشسته منتظر اومی بود . کپتان مذکور به سرای بسیار انتظار کشیده واز رفیق عزیز خود اثری ندید . پس بسیار پریشان شده وداخل شهر گردید دراین هنگام بعض پولیس های تیزنظر باو متوجه شده واورا تعقیب نمودند چنانچه دیدیم که اوبجائی رسید که وی اولا را به دویل دیده واورا سباستین پنداشته ازاو مدافعه نمود پولیس‌ها آمده واورا گرفتار نمودند پس جای تعجب نیست که او آنقدر برآشفته وغضب آلود گردید زیرا که فکر کرد کسی را که باو آنقدر احسان نموده واورا مثل فرزند خود دوست میداشت ازینقدریست وغلط بود که حتی از آشنائی او هم انکار نمود.

فصل هفتم

سباستین درین وقت بواقعات پرازعجائب وغرایب برخورده بود که حیرت برحیرت اومی افزود وقتیکه بکنار شهر روان بود دروازهٔ یك قصر بازشده ویك مسخره باو گفت به نزد خانمی که اورا گذاشته بازگرد ، سباستین گمان کرد که او مسخره گی میکند وبه او هیچ اعتنائی نه نمود، که دفعتاً ازهمان دروازه درشهسوار بخودنمائی تمام قدم زنان بیرون شتافته وبطرز وحشیانه باو حمله کردند . وقتیکه وی اولا ازنزد شان خارج شده بود سراندریو پسر توبی گفته بود که من آن جوانرا آنقدر شجاع که تومیگفتی نیافتم سر توبی گفته بود که باز عقب او را گرفته وباوی جنگ میکنیم همان بود که سباستین را ویولا پنداشته به اوحمله نمودند. این بار آنها جوان رایك طرز دیگر یافتند ، سباستین بالکل طبیعی شجاعانه بطرف آنها دور خورده شمشیر خودرا برهنه نموده ومتعجب گردید که چرا مردم شهر دیوانه شده‌اند . که یك دفعه باز همان دروازه بازشده ویك خانم قشنگ پیش آمده بشهسوار ها غم غم کرده وآنهارا ملامت نمود ازجوان عفو خواسته واز او خواهش نمود که بخانه‌اش برود .

سباستین شمشیر خودرا گذاشته بطرف خانم آنچنان نگاه میکرد که گویا هر گز چشم خودرا از روی او دور کرده نمی‌توانست. وباخود میگفت اگر این خواست بگذارید که زیاده تر بخوابم . این دوشیزهٔ دلبر خود او لی ویابود که به بسیار مرحمت دست خودرا بشانه‌اش گذاشته گفت ازتو خواهش میکنم که همراه من بیا. آیا بفکر من موافقت ومرا مطابعت مینمائی؟

از جهان علم

نویسنده: چروفیکی
مترجم: ښاغلی م. صدیق طرزی
-۲-

استعمال فریکنسی بلند

(28)

برای

تولید حرارت

لذا حسب قانون در این هر قدر مقاومت زیادتر باشد بهمان اندازه قوهٔ سمی وعمل برقی زیادتر تاثیر خودرا بران وارد خواهد کرد. مقاومت برقی چوب چندین ملیون مراتبه بیشتر ازمقاومت ورقهٔ فلزی میباشد. وازینجا بخوبی ظاهر میشود که تمام قوهٔ سمی و عمل برقی این بالای چوب تاثیر خود را وارد خواهد کرد ونظریه این قانون در تحت تاثیر برق فریکنسی بلند تختهٔ چوبین تاحدیکه لازم باشد گرم خواهد شد چون مقاومت برقی چوب در تمام نقاط چوب یك سان است لذا حرارت در تمام نقاط چوب اختلاف دیگر مواد یکسان نفوذ خواهد کرد. پس بدین صورت ذریعهٔ الکتریك فریکنسی بلند یك شاتیر چوب را درمدت یك ساعت میتوان خشك نمود.

درحالیکه خشك کردن یك شاه تیر روز های بسیاری برای خود بکارد ارد.

بنابران اگر درین ورقه های مسی چند ورق شیشه، چوب، آهن ومس را سر بسر گذاشته وبه ورقه های مسی الکتریك فریکنسی بلند جاری نمائیم مشاهده خواهیم کرد که ورق شیشه ئی وچوبی حرارت گرفته اما ورقه های فلزی که مقاومت برقی آن کمتر میباشد حرارت نخواهد گرفت وهمچنان سرد باقی خواهد ماند.

هر گاه درین یك کایل که دران الکتریك فریکنسی بلند جریان میکند کدام شئی را جا بدهیم درین صورت حصص فلزی اشیاء مذکور حرارت گرفته و گرم خواهند شد لذا اگر به وضعیت های مختلف فوق الذکر الکتریك فریکنسی بلند را بکار بیندازیم پس حسب دلخواه میتوانیم که از حرارت برقی استفاده کنیم مثلاً دریك وضعیت فقط سطح اشیاء حرارت گرفته وبدیگر صورت حرارت در تمام نقاط سطح نفوذ کرده وکل جسم آن شئی را گرم خواهد ساخت ودروضعیت اخیر الذکر حرارت در تمام نقاط جسم اشیا بطور مساویانه تقسیم خواهد شد.

در بین تمام خاصیت هائیکه از حرارت فریکنسی بلند کار گرفته میشود اصول گرم کردن وسرخ نمودن سطح اشیا فولادی درعالم صنعت شهرت زیاد داشته وبکثرت استعمال میگردد وذریعه استعمال الکتریك فریکنسی بلند میتوانیم از زود کهنه شدن خط های آهن جلو گیری بعمل آریم وبه توسط این نوع جریان میتوانیم در عمر وال های موترها بیفزائیم وبالاخره توسط این نوع برق فریکنسی بلند بسهولت میتوانیم که خاصیت نفوذ مرمی های زره شکاف را بلند ببریم ماشین های بزرگ تولید کنندهٔ برق فریکنسی بلند درزمان جنگ حاضره بوجود آمده واین ماشین های بزرگ برای سرخ نمودن مرمی ها وتوپ ها بکار انداخته شده ودر زمان صلح برای ملمع کردن حلبی استعمال گردیده ومیگردد در روی قطعی های عادی کنسرو یك ورق نازك فلمی ملمع میگردد که این ملمع فلمی حلبی را از زنگ زدن ودیگر تعرضات محافظه میکند قبل از محاربه قطعی های مذکور درین طشت پر از فلمی آب شده ملمع میشد اما امروز این ملمع کاری ها توسط همین ماشین تولید کنندهٔ برق فریکنسی بعمل می آید.

درسال ۱۹۴۲ بزرگترین معدن فلمی دنیا بدست عساکر جاپان در آمد ونظر به آن امریکا مجبور گردید تا حدیکه ممکن بود مصارف فلمی را تقلیل دهد و در عین زمان برای اردوهای اعزامی میدان های جنگ در هر ماه احتیاج بقطعی های حلبی کنسر وبیشتر حس میشد. متخصصین به این فکر افتادند که برای سفید ساختن قطعی های حلبی اصول گلوانی (گلیت برقی) را به کار اندازند این اصول اگرچه درمصرف فلمی سه مراتبه کمتر تقلیل بعمل آورد اما درحقیقت معلوم شد که قطعی هائیکه باصول فوق گلیت میشد بزودی زنگ زده و کنسرو آن خراب میگردید برای رفع این نقیصه متخصصی مجدداً باین فکر افتادند که باید درضخامت ورقه فلمی بروی قطعی کنسرو افزوده شود تا از زنگ زدن محفوظ گردد وجهت عملی شدن این مطلب ذریعه الکتریك حرارتی را بدست بیاورند که فلمی را ذوب کرده بتواند این اصول حرارت دهنده خیلی به آهستگی حرارت میداد و در عین زمان منظم هم نبود بالاخره متخصصین برق فریکنسی بلند را بکار انداخته ونتیجهٔ که از آن بدست آمد غیر مترقب بود و چیزی را که میخواستند عملی گردید.

بزودی تمام کارخانه جات حلبی سازی بزرگ امریکا عوض اصول گلوانی برق فریکنسی بلند استعمال گردید وشروع بکار نمودند برای این مقصد در کارخانه جات مذکور ماشین های بزرگی نصب کرده ودر کایل آن تا به ۱۲۰۰ کلیوات قوهٔ برقی فریکنسی بلند را جاری ساختند که این قوه از قوهٔ بزرگترین استیشن های رادیوی عالم قوی تر میباشد از طریق این کایل ورقه حلبی بسرعت ۴۰۰ متر در دقیقه درحرکت بوده و ذریعهٔ قوهٔ فریکنسی فلمی آب گردیده بر روی حلبی به ضخامت ۱ بر ۱۰۰۰ ملی متر ملمع میگردید که این ضخامت صد مراتبه نازکتر از کاغذ تحریر میباشد بدین اصول حسب معاونت قوهٔ برقی فریکنسی بلند قوای حربی امریکا بهر تعداد یکه لازم داشت قطعی حلبی کنسرو را حاصل کرده توانست.

درجریان محاربهٔ دوم دنیا نه تنها احتیاج شدید به فلمی پیدا گردید بلکه بسا فلزات دیگر نیز که مقدار آن کم بود مورد احتیاج شدید واقع گردیده از آن جمله آلمینیوم فوق العاده مورد ضرورت واقع شد و بنابر کمی مقدار آن باید عوض آلمنیوم فلزات دیگری استعمال شود همان بود که عوض آلمنیوم تخته های چوبی که چندلا میباشد بکار انداخته شده واستعمال گردید.

از هر طرف

(29)

مترجم: ښاغلی عبدالغفور «روان»

آشیانه

همه میدانیم که تقریباً تمام مرغان برای بیضه گذاردن وبرورش چوچه های خود به ساختمان آشیانه مبادرت دارند، مگر درین مبحث برخی از نکات قابل تذکار وحتی شگفت انگیز را مطالعه می کنیم:

۱- ساخته علی لاکثر برای خود آشیانه نساخته از آشیانه های مترو که سائر پرندگان استفاده می نمایند.

۲- در اکثر اجناس طیور ماده آشیانه را تعمیر ونرمه یلزم ومصالح تعمیر آنرا می آرد. یعنی اولد گر بناو اخیر الذکر وظیفه شاگردی اورا اجرا میکند.

۳- مواد ساختمانی آشیانه خیلی ها متنوع است، شاخها ی بزرگ، شاخچه های کوچك در ختان، رشته های نباتی، موء، تار عنکبوت، پنبه پشم، خس، خاشاك وغیره .....

۴- همچنین اصول تعمیر آشیانه ها گوناگون می باشد، آشیان برخی از مرغان خشن وناهنجار واز جمعی ظریف ومرتب است.

۵- چوچه های برخی پرندگان وقتی که از بیضه خارج میشود بیحس وحرکت بوده تاچند وقتی مانند لخت گوشت میباشند، در حالیکه چوچه های بعضی صنوف آن بمجرد خارج شدن از تخم توان رفتار ونگاه پو را میداشته باشد، درمورد دستهٔ اخیر الذکر، بر حسب اقتضای موصوف آشیانه همیشه بر سطح زمین، درخلال بته ها (به بالای شاخهٔ اشجار وغیره) می باشد، برین طایفه میتوان «شترمرغ، کاز وار کبك، بودنه، مرغ زرین، مرغ دشتی» وغیره را شمرد.

۶- برخی پرندگان بنام «تلکل» و«مگیه» بیضه های خودرا در بین بقایا ومدفوعات سائر حیوانات دفن میکنند تا حینیکه مواد مذکور گنده شده، تولید حرارتی را که گرمای خورشید بدان کمك می کند، بنماید بیضه های مزبور در تحت تاثیر آن خود بخود پرورش لازمه را یافته چوچه ها ازان خارج می شود. این تخم ها که از چندین مرغ ماده مشترك می باشد در یك جا عدهٔ بصورت مجتمع از طرف ایشان علی الاتفاق دفن شده تودهٔ آن تشکیل هرمی را کند که ۲ متر بلندی و چهار مترقاعده می داشته باشد.

۷- ریپس ها (عقاب، کرکس، شاهین وغیره) لانه های خود را درفراز قلل صعب المرور، در رخنهٔ صخره ها ودر منتهاالبنیهٔ مرتفعهٔ مخروبه درجاهائیکه ابداً قدم انسان رسیده نتواند بر پامیدارند.

۸- ه آلباتروس ها، «موغای بزرگ وحشی» وچند نوع پرنده بحری دیگر به اجتماعات بزرگی آشیانه های خویشتن را بر کرانه های دریا برپا می دارند، درحالیکه بالعکس قازها و مرغابیان وحشی آشیانه های خودرا از یکدگر مجزی ترتیب میدهند از همه شگفت انگیز تر اینکه قوی وحشی وچند خانوادهٔ همجنس آن آشیانهٔ خودرا برسطح غدیر های مواج (مانند جالهٔ وبازورق) باشاخچه ها، روی آب بحالت شناور ترتیب میدهند !!!...

۹- در ساحل ابحار نوعی پرستوی بحری ونوعی پرندهٔ ماهی خوار درزیر زمین لانهٔ خودرا انتخاب می کند درحالیکه مرغکی بنام «فووت» درخلال نیزارها آشیانهٔ خود را که شاهکار ورموز نفاست بوده دربرابر فشنگی خود بشررا مبهوت می نماید یکی پهلوی دیگر می آویزد.

۱۰- اکلاگ آشیانهٔ خودرا در فراز دود کش های عمارات تعمیر می کند در حالیکه «ابابیل» که از نقطهٔ نظر پرواز (در صف سریعترین پرندگان می آید) موضع آشیانهٔ خود را در دیوارها می گزیند ترسیم آشیانهٔ عجیبی لزومی ندارد چه همه آنرا دیده ایم.

۱۱- «سالاگن» که نوعی مرغك دریائی است، در کنار صخرهٔ آشیانهٔ خودرا از صدفی که بالعاب دهن خود آنرا می چسپاند تعمیر می کند عجیبتر اینکه اگر پارهٔ از این اشیانه را بدهن ببریم آنرا خوشمزه خواهیم یافت، همچنین اهالی شرق اقصی خوردن بسی تمایل دارند.

۱۲- آشیانهٔ شترمرغ در بین ریگ ها از طرف چندین شترمرغ ماده انتخاب می شود شترمرغ های اخیر الذکر (بالعموم) چندین تن اتفاق کرده در همان نقطه همه بیضه می نهند بالاخره سینه زدن وتفریخ این بیضه ها توسط یکی از آنها (که به نوبت اجرا می شود) صورت می بندد.

۱۳- نوعی گنجشك کوچك بنام «ریزنده خیاطه» دو برگ درخت را بهم گرلب به لب (بامنقار خود ذریعهٔ رشته های نباتی) دوخته بدینو اسطه خریطهٔ تشکیل می دهد که دران بنیاد تخم گذاری خودرا می نهد.

۱۴- ترسیم آشیانه های پرندگان خیلی طویل است بهتر است به تشریح آشیانهٔ سائر حیوانات بپردازیم، ماهیان احیا نا آشیانهٔ عجیبی می سازند چنانچه نوعی ماهی کوچك تخم های خودرا در آشیانهٔ که از خس وخاشاك می سازد نهاده، وهمانجا را مامن خود قرار می دهد.

۱۵- نوعی عنکبوت برای خود آنچنان لانه می سازد که مبدأ دروازهٔ آن مانند دروازه های منازل ما پله دار می باشد !!

این لانه زمینی بوده پلهٔ آن ذریعهٔ تار خود عنکبوت مذبور از یك گوشه به زمین ربط می یابد. وپلهٔ مذکور بدینواسطه باز وبسته می شود.

۱۵- بعضی اقسام موش ها آشیانهٔ کوچکی از خس وخاشاك در بین سافه های غله جات ترتیب می دهند در حالیکه همچنین لانهٔ زنبور برای کسی که اولین بار آنرا می بیند شگفت آور است.

۱۶- بالاخره بایستی به خفاش (شب پرهٔ چرمی) اشاره کرد این حیوان پستاندار وچوچه زا بوده درزوایای تاریك وغارها مسکن می گزیند. ولی عجیبست اگر بگوئیم به آشیانه احتیاج ندارد چه حینیکه استراحت می کند دوپای عقب را به زاویه دیوار خلا نده سر به پائین خود را می آویزد !!!

دنشریاتو داوی مدیریت رالیزنه،

دښاغلی نورمحمدخان ترکی ترجمه،

دهلکانو لاربنونکی

(30)

-۷-

یه لحنو نهالانو کښې یادنرو ښځې طبایع په جلا جلا کلانو کښې ظاهر یږی چه کله دواړه جنسه یر یوه ښاخ او لحنی وخت بیل بیلوی او یه لحنو مواردو کښې نر یر یوه ونه او ښځه یر بله ونه باندی هم شنه کیږی چه د اونی ممکن دی چه نژدې او خنګ پر خنګ موی او دیره فاصله او واټن سره ولری نو په دی صورت کښې دنر ګل علامه امکان لری چه د باد او باد غالیږو یه وسیله د ښځې وعلامې تر اور سیږی خو غالیږی په دی لحای کښې قصداً دا دزل عمل نه کوی بلکه د خپل مفاد په ضمن کښې چه عسل دګلانو تولوی، د ګار صورت ونیسی داچه مې یه لنډ او مختصر ډول در ته وویل دخدای تعال (ج) له حکمتو خخه وچه لمړی وائی د نباتاتو او ونو یه خلقت کښې وسیله وتاکی او بیائی لوینه کړی ده چه باید هر جنس خپل تخم پخپله ور کاندی. او هم په یوخه پوهیدلی چه خدای تعالی په خپل ډول وهر ښاخ او هری یانی حیات او ژوندوروپشلی او وپیشی یه اچه د وچو سوو ونو او نهالونو یه عوض راشنه او لوی سی که چیری خدای تعالی له نباتاتو خخه داراز د توالد او تناسل قوه چه ورکړی ده اخستی وای نو یه خورا بیړه اولیز موده کښې به د مخکی برمخ د نباتاتو نوم او شنه نه وای یانه سوی او یه نتیجه کښې به د دو کال له چه ته د مخکی برمخ میخ شی نه وای یانه سوی. نو ای ګرانه! یه دې مطالبو کښې یه پاك او منزه صورت سره دفکر کولو یه نتیجه کښې چه د خدای تعالی له مقاصدو خخه بلل کیږی یو سی اوورو، وروبه د خپل هغه سوال یه جواب چه کورته راغلی او خپله کچنی خوردی یه لحانګو کښې ولید له اوله کاله خخه دی وی ورسیږی او یه ښه ډول به د هغه لحواب ته ورلویږی صبا به انشاءالله در ته وواییم چه خدای تعالی (ج) خرنګه کیان، مرغانو، حیوانانو ته هم مور ویلار ورکړی دی.

خلورم لیك

ګرانه ګلالیه!

یه لمړنیو لیکونو کښې مې تا ته وویل چه هغه وخت چه خدای تعالی (ج) امر سیوړمی، ستوری دیری، غرونه او سیندونه خلق کړه نو ودی ته ئې له لحانه خخه دنورو دغو شیانو د زیږیدلو قوه ورنکړه بلکه خدای تعالی ددې ډول شیانو دخلق کولو او تیاه کولو امر و لحانه وتاکی او هم مې ته ویوهولی چه یه عالم کښې خدای تعالی خرنګه ونباتاتو او حیوانانو ته دخپل لحانه خخه دمهر دخپل همجنس د زیږولو قوه ورکړی ده او هغه سره چه له دوی پیدا کیږی لکه کچنی هلك باید ژوندون له سره خخه ونیسی او له هلکنی خخه اوی سی دنباتاتو او حیوانانو ته منځ کښې داعمل تکراریږی او امتداد مونده کوی چه هر راز نهال چه خلق سوی دی هغه راز تخم یا میوه کوی او دا تخمونه لکه لحان دا ډول نهالان شنه کوی چه هغه نهالان هم بیا هغه راز تخم او شګوفه کوی او له لمړیه وخته خخه دغه راز عمل تکرار مونلی دی بیا تر اوسه پوری وهر نهال او ونه د ژوند د دوام طریقه یه خپل تخم کښې مهیا کوی دا مطالب چه دی یه زده کښې ونیول نو یو ګام پر مخ یسی ژدود آسانی او ساده ګی دیاره ئې حیوانان پر دوی ډل ویشلی دی یو ډول یا خه ژ و ندی چه لحنی له هغو خخه د هصب خا و ندان او لحنی هم د ینځګو نی قوي اکه سامعه یا صره شامه ذایقه او لامسه در لورنګی دی یله ده له اکه دنهالان چه شرح او تفصیل ئې لمړی تیر سوی دی عضب نلری او هم تر ینځګونی قوه نلری او یی حسه مغلوفات بلل کیږی.

هغه وخت چه دمرغانو او کبانو او نورو تولو ډولو حیوانانو او احوال ته ر سیږو نو دمورڅ یلار طبائع ددې پر لحای چه متحده او سرونیلی دهګیو یه جوړولو لکه دنباتاتو یه مورد کښې چه دی دوره یه اتفاق سره بخت او مشغوله سی او دوی، تحداً هګی جوړوی لحنو مرغانو هګی یو خور لری خو تولی هګی دغه راز نه دی لحکه هغه حیوانان چه دوی عضب ولری دخواد پر لحای یو او یرن شی دهګی وپر خواته چه مور یا ښځه مرغئ جوړوی، ورر سوی.

لمړی یه ښه وی چه دملزون یه خوا کښې صحبت وکو ملزون نه او ر یدلای سی نه بوی کښلای سی او شاید اروی یه هم نه خوځکه چه لامسه حس لری نو دذیحسو حیواناتو خخه خو را کښته او لنډ حسه حیوان شمیر ل کیږی که لنډ خه ژوره کښته یه دې برخه کښې وشی نو وبه لیدل شی چه لکه اغلب نباتات دمورڅ یلار دوا دو طبیعت او ښه یه ملزون کښې سته او هغه و خت چه دښځې ملزون یه نس کښې هګی جوړیږی نو دیلار طبیعت او دمور طبیعت دواړه د هغې هګی وجوړولو ته خپل جزء او برخه ورر سوی ترخو یو ه دا ډول هګی چه یه هغه کښې دملزون چچچی وی جوړ سی، هغه وخت چه داهګی یه بشپړ دول جوړی او یه پسر ا نې چه تا کلی وخت ئې دی تکمیل سوي ښځې ملزون له بد نه خخه راوزی او یه ا بو کښې گرزی ترخو چه ویوه کافی یا صدف او یا و بل کلك شی ته ور سیږی هغه وخت چه ویوه کلك شی ته ور سیږی نو سمد لا سه یه هغه پو ری و نښلی او هغه صد ف چه د ملزون هم لباسه او هم کو ره د ی یه ر ستن با نسد ی پیل وکی ا و د هغې د کچنی بد ن یه شا و خوا بسا نسد ی لسو ی شی.

خو کبا نی دا دول نه دی او بل دول لا ر لری، هغه وخت چه خدا ی تعا لی کبا ن خلق کړه نو ددوی مور څ یلار جلا جلا د ه او د کبا نو زامن هم لکه د انسا نا نو مو ر څ یلا ر لر ی کله خو به د ی کب لید لی و ی چه یخوی یه نو نس چه ئې ور خبرې کی یه هغه کښې به د ی ودی ودی هګی هم لید لی و ی چه د

به او صرف هیچقدر جواب داده نوانست که خانم بلی مطابعت میکنم ودستی را که بشانه اش گذاشته شده بود بوسید.

به این جواب او خانم مذکور بسی مسرور گردید واورا بیك باغ قشنگ رهبری نموده برای او نوشیدنی ها حاضر نمود. سباستین مطلبکه هنوز درخواب باشد به تعجب زیاد میدید که این خانم حسین رعنا پیوسته باو اظهاری نماید که اورا دوست داشته وبه او محبت دارد. یك زنجیر طلائی که تصویر چهرهٔ مقبول خودش به آن آویخته بود بگردن او آویخت پس این جوان رشید بغیر ازینکه تصویر را به نهایت هوت واحترام بیوسد وازین لطف ومهربانی فوق التصور این خانم تشکر نماید دیگر چه میتوانست؟ سباستین حس کرد که خواب خواب است یا بیدار حالا با خانمی ملاقات کرده وصحبت می نماید، که به او قسم بتمام حیات خود خواهد نمود. اولی ویا گفت وقتیکه تو باین تجویز من راضی باشی راهب بیاید وعقد نکاح را به عبادتخانهٔ خودش که درهمان باغ واقع بود به بندد سباستین ازین مژده خورسند گردیده، وگفت من بخوشی قبول داشته وراضی هستم اولی ویا گفت که این ازدواج وعقد مشخص هرقدر مدت که تو راضی باشی پنهان مانده میتواند مگر این ازدواج روح اشك انگیز اورا آرام نگاهداشته وبه آرامی حیات بسر میبرد وبعد ازین این ازدواج وعروسی بالمراتب وتجمل که قابل شان وشوکت اوست آشکار خواهد گردید.

سباستین گفت من بهمراه شما رفته قسم میخورم وعهد مینمایم که مادام الحیات صادق داروفا دار شما باشم. اولی ویا بطرف آن چشمهای که آنقدر بسیار دوست داشت یا فکر میکند که دوست دارد می دید وآنقدر زیاد مسرور گردیده بود که این اظهار واقرار جوانرا باور کرده نمی توانست بعد از آنکه راهب عقد آنها رابست، خانم مذکور متعجب نگردید از اینکه جوان فعلا اورا گذاشته ومی رود، زیرا که گفت انتانیو بسرای انتظار باورا میکشد برود تا اورا ازین قسمت نیك وبخت بلند خود باخبر گرداند. پس این معشوقهٔ خودرا که جدید به او واصل گردیده بود گذاشته وبه او وعده نمود که به بسیار زودی باز گردد پس به تعجیل روان گردید تا آنکه خودرا بانتانیو رساند.

درین اثنا ویولا به نزد دیوك رسیده و شرح تمام سر گذشت خودرا بحضورش نمود. پس هردوی آنها به طرف خانهٔ ویولا آمده تا آن مسافری که سی زاریو را از دویل خلاص نموده بود پیدا نمایند افسرهای پولیس اورا فوراً بحضور دیوك آوردند. دیوك اورا شناخت چندی قبل باجها زهای دیوك شجاعانه جنگیده بود. مگر وقتیکه باو گفت راه زن ودزد بحری چگونه جرئت نمودی که باین شهر داخل شوی انتانیو مفتخرانه جواب داد، اورسی نو آقای محترم من دزد ومجرم وراهزن نیستم وبدشمنی که بشما نموده ام اقرار مینمایم. واقعهٔ که مرا باین شهر خطرناك آورد این بود که این جوان ناسپاس که به پهلوی شما ایستاده ومن اورا از قهر دریا نجات داده ودرشدت مرضش غمخواری وپرستاری نموده تاصحت یاب بخاطر اوا زخانه برآمدم و بجستجویش خودرا درین معرض خطر انداختم مگر فطرت پست ونیت غلط او وادارش نمود تا از دوستی وآشنائی من انکار نمود ودیه وقت دستگیر شدنم از خریطهٔ پولم که نیم ساعت قبل برای استفادهٔ خودش باو داده بودم منکر گردید.

سی زار بو دیوك به طرف یکدیگر نگاه کرده سی زاریو سر خودرا شور داده اظهار تردید نمود دیوك پرسید که از چه وقت از نزد شما برآمده وداخل شهر گردید.

انتانیو جواب داد که همین امروز سه ماه میشود که قطعاً از همدگر جدا نشده ایم.

دیوك گفت این دیوانه گبست سه ماه میشود که این جوان بحضور خودم میباشد، وباقی سخن خودرا ناتمام گذاشته گفت، اینجا کونتس می آید دیدند که اولی ویاو، لازمینش از در وازهٔ باغ بیرون شدند دیوك گفت، آه، آه، آسمان بزمین قدم میزند.

اولی ویا به او یك سلام واحترام جزوی نموده بسرعت از نزدش گذشته بطرف سی زاریو دورخورد، وبه نگاه پر از محبت وشکایت بطرفش نریسته گفت، سی زاریو شما بوعدهٔ که به من نموده اید وفا نکردید.

سی زاریو ازاین سخن بسیار متعجب گردیده وبیاد داشت وقتی را که به او گفته بود که این وداع آخری میباشد ودیگر به نزدش نمی آید و گفت خانم د یو ك سخنش را قطع نموده وخودش به گفتن شروع کرد، و گفت او لی د یای معظم او لی ویاو ا و توجه نکر ده وعرض سلام و احتراماتش را معارضهٔ نا کرده باز به سی زاریو به نگاه پر از لطف ونو از ش گریست. دیوك بسی متغیر گردیده او را به بی اعتنائی ونامهربانی اش ملامت کرد مگر دید وقتیکه بطرف سی زاریو می بیند بی الفاتی وبی اعتنائی او بیك محبت ولطف تبدیل میشود دیوك ازین وضعیت او بسی خشمگین گردیده سی زاریو را تهدید نموده به او گفت که باوجود دوستی وعلاقهٔ که باو دارد به سببی کهجلب توجه معشوقه اش را نموده اورا خواهد کشت.

وی اولا به بسیار خون سردی روی خودرا از اولی ویا گردانیده ودیوك گفت که اگر خوشی شما به مرگ من باشد من برای خاطر شما هزار مرتبه می میرم.

اولی ویا به طرف چشمهای سی زاریو دیده وارمحبتی که یك لحظه پیش بان مشاهده نموده بود بکلی ما یوس گردیده گفت آه من منفور گردیده اموای برمن که چقدر گول خوردم و فریب داده شدم.

وی اولا گفت شمارا کدام کس بازی داده وبشما غدر نموده ؟

از نیوزویك،

ترجمهٔ شاغلی محمدبشیرخان

(31)

ساینس وادویه

دی «دی» تی «برای جهازات»

ازجمله حیوانات نائمه مخصوصاً آنهائیکه چوب را می‌شکافند و حیوانات قشریه که به تعداد زیاد در تیر کشتی می چسبند، باعث اضطراب شده و سائل پریشانی را در جهازرانی فراهم می آورند. در نتیجهٔ عملیات این حیوانات قسمت های قدامی کشتی کثیف ودر بعضی حالات خورده وپوسیده گردیده، ضرورت دیده می‌شود تا اکثریه جهازاتی که بالای ابحار روان می‌باشند، جهت تنظیف درجای ترمیم متوقف ساخته شوند.

هفتهٔ گذشته ستیشن تجربوی زراعتی اوریگان یك عامل جدید ضدتعفن را که باعث صرفه جوئی میلیون هادالر سالانه درامعای حیوانات فوق شده می توانند اعلان واین عبارت ازدی «دی تی» میباشد.

دی «دی تی» قاتل جراثیم قوی هر گاه همرای رنگ ترکیبی پرو فیسور آرای. دی مك مخلوط وبه قسمت‌های مخصوص کشتی مالیده شود برای مدت ششماه کشتی را برعلیه همان حیوانات محافظه کامل کرده می‌تواند.

کشتی هائیکه همرای رنگ‌های ضد عفونی عادی معامله می شوند عموماً بعد ازسه ماه در آب توسط حیوانات مضرهٔ بحری کاملا مستور میگردند.

برخیز وقدم زن،

روزی کیسهٔ صفراوی مریض ۷۲ سالهٔ که مشرف بمرگ معلوم می شد قطع شده بود چهرهٔ او آبی وتنفس آن در خارج اطاق شفا خانه بگوش میرسید.

وسقوط شش‌ها واقع شده امامریض نمردود کتورها ویرستاران اورا ازبستر برداشته وبه دوپای خودش ایستاده نمودند.

به مریض مذکور امرشد که سرفه کند، وچند قدم راه برود، دوباره به بسترهٔ خود عودت کند، درظرف چند دقیقه کبودی رنگ رفع و تنفس اواصلاح شد. طوریکه او نتوانست بکمال راحت نفس برند از آن به بعد ازبستر خارج وهر صبح وعصر قدم میزد بروز ششم از شفاخانه ترخیص یافت.

این حالت یکی از چنین حالاتی است. که هفتهٔ گذشته درمجلهٔ طبی نیوانگلند از طرف جوزوف آشکین با شندهٔ ملفو رد فاس، ایضاح گردیده بودویکی ازاهمیت برخواستن بوقت از بستره را بعد ازعملیات جراحی نشان میدهد، درظرف ده سال اخیر توجه زیاد به این نقطه مبذول شد که مریضان رابزودی بیشتر خارج سازند، لیکن تنها چندی از متخصصین سفارش کرده‌اند، که مریضان ازاطاق عملیات به قدم های خود خارج شوند.

حفظ الصحهٔ حیوان،

تتبع ونگارش شاغلی مبتهور

(38)

انجماد

حیوانات چطور دچار انجماد میگردند؟

برودت شدیدیکه تامدت زیاد باجسم حیوان درتماس بوده وبه آن تاثیر کند. درنتیجه، حیوان رادچار انجماد میسازد آن قسمتهای بدن حیوان که درمقابل سردی مقاومت نتوانسته بیشتر دچارانجماد میگردد، حصهٔ دم وپاهای حیوان است. واینرا هم باید به‌خاطرداشت که انجماد موضعی حصهٔ دم وپاهای حیوان، هر وقت نمیتواند سبب مرگ حیوان بشود اما بعضی اوقات که انجماد باندازهٔ زیاد بصورت موضعی باشد ویا اینکه حیوان دچار انجماد عمومی (کل بدن) گردد اسباب مردن حیوان فراهم میشود بعضی حیوانات نسبت بانسانها مقاومت آن زیاد بوده و نسبتاً دیرتر در اثر انجماد می‌میرند. حیوانات تنها دراوقاتیکه زمستان ترقی نموده وخنك کسب شدت کرده باشد مبتلا به انجماد میشوند. چونکه درروی جلدحیوانات موی زیاد موجوداست ودرهنگام زمستان هم این موی‌ها درازتر میشوند ازین جهت حیوان را ازسردی محافظه کرده ودر عین زمان مانع ضیاع حرارت داخلی آن میشود پس حیواناتیکه درزمستان غذای خوبتر صرف کرده وموی زیادهم داشته باشند خنك نمیخورند.

انسانها وحیواناتیکه درخواب باشند به مقابل سردی، کمتر مقاومت کرده ودر اثنای بیداری نسبتاً بیشتر مقاوم میباشند. برای این ادعا مثالهای زیادی موجود است وازآنجملهٔ یکی آن یست یکقطعه درهنگام زمستان ازطرف شب خوابیده بودند. دراثر خنك یك تعداد زیاد آنها هلاك شدند وحیواناتیکه ایستاده وبیدار بودند بااینکه در مقابل شمال وخنك بسته بودند به ایشان هیچ یك آسیبی نرسیده بود.

چنانچه درفوق هم ذکر شده اگر برای حیوانات درزمستان یك غذای مکفی داده نشود البته اگر بیدار هم باشند دراثر انجماد خواهند مرد وهم تماماً حیوانات بیك اندازه در مقابل خنك مقاومت ندارند بلکه بعضی شان زیاد وبعضی شان مقاومت کمتر دارد.

مثلاً اسپ‌های انگلیسی نسبت به اسپ‌های ما درمقابل خنك کمتر مقاومت دارند وهم تاثیر برودت تر نسبت به برودت خشك بیشتر است.

بیشتر گفتیم که نسبت بدیگر حصص بدن حیوانات حصهٔ دم وپاهای آن زودتر دچار انجماد میگردد یعنی اگر یك حیوان را تامدت زیاد دربین برف ویخ ایستاده کنید درنتیجه حصهٔ بجلك پاهای آن به انجماد دچارشده و کنگرن میگردد واگر کدام زخم در حصهٔ پای موجود باشد آن حصه هم به انجماد دچار شده میتواند.

حیواناتیکه به امراض ساری مبتلا باشند بزودی دچار انجماد میگردند.

قسمت‌های ناخن جاندار به آسانی منجمد نمیگردد اما اگر درخود سم کبدگی موجود باشد خنك ازراهٔ کبدگی مذکور درداخل سم تاثیر کرده آنجارا به انجماد و کنگرن دچار میسازد انجمادیکه بیك عضو حیوانات واقع میگردد نظربه تاثیر خنك به سه درجه میباشد انجماد درجه اول، انجماد درجه دوم انجماد درجه سوم.

درانجماد درجه اول، خود پوست متضرر شده خون درانجا هجوم میکند حصهٔ که عاری ازموی بوده ویاموی کمرنگ را دارا باشد آن حصه کبود به نظر میخورد.

در انجماد درجه دوم، جلد حیوانات به رنگ لیموئی تبدیل شده در روی آن پندیدگی‌های کوچك که بین آن ازیك مائع زردرنگ مملو میباشد دیده میشود ودرروی خود جلد، بعضی ها بهرنگ سیاه کوه وجود داشته وکبدگی‌های مختلفی درروی جلد بمشاهده می‌رسد.

درانجماد درجه سوم، انساج مختلف تحت جلد تماماً کنگرن شده میباشد. اگر قسمت کنگرن شدهٔ مذکور ازهمان جا برداشته شود اوعیه، اعصاب ووترها ظاهر میگردند.

تداوی، اولین تداوی انجماد اینست که حتی الامکان حیوانات ازسردی و برودت محافظه کرده شود. برای محافظت حیوان جل‌های متعدد استعمال کرده شده وبه پاهای آن ماده‌های روغنی مالیده شود.

درهنگام زمستان برای حیوانات غذای مکفی داده شده واگر درخارج طویله باشد دائماً گشتانده شود یعنی حیوان را حرکت داده بیك جای استاده کرده نشود.

یك حیوانیکه مبتلای انجماد شده باشد باید دفعتاً بیك جای گرم و یا نزدیك آتش برده نشود بلکه اولا دریك جای که نسبتاً حرارتش کمتر باشد برده شده و بعد اوبدیگر جای که حرارت آن ازموضع اول زیاده تر باشد برده وبه همین ترتیب بالاخره به آتش نزدیك ساخته شود زیرا بردن حیوان منجمد شده به صورت آنی دریك موضع گرم و پرحرارت سبب مرگ حیوان را فراهم میسازد. بهتر آن است تاآن موضع بدن حیوان و یا هر گاه تمام وجود شما دچار انجماد شده باشد ابتداء بذریعهٔ برف مالش داده شده بعدازان به ترتیبیکه در فوق تذکار یافت متدریجاً به جاهای حرارت دار برده شود.

اگر درنتیجهٔ انجماد درجه اول به جلد حیوان کفیده گی‌ها واقع شده باشد، در انجا گلسرین ویاواسلین انتی سپتك مالیده شود و زخم های که در اثر انجماد درجه دوم عاید شده باشد.

استعمال آیودین انبنت خوب است وهم برای همچو زخم‌های انجمادی، استعمال محلول ۱۲ بر ۱۰۰ اسیدبورك نیزمفید ثابت میشود.

کنگرن‌های که درنتیجهٔ انجماد درجه سوم واقع شده باشد درینصورت برطرف کردن حصهٔ کنگرن شده لازم است و برای اینکه کنگرن آن حصهٔ در اطراف خود منتشر نشود باید اولاً ذریعهٔ ادویات انتی سپتك آن حصهٔ پاك شده وبعدازان آنرا عملیات تودن وادویهٔ انتی سپتك تطبیق کردن لازم است.

(32)

آیا میدانید

که رابر چیست؟

رابر یا «کاوچو» عبارت از مادهٔ ارتجاعی ومقاوم می‌باشد که با عملیات مخصوصی از بسا انواع نباتات امریکا، آسیا وافریقا حاصل می‌شود، نباتات حاصل دهندهٔ رابر بیشتر از یکصد وسی نوع بوده از نقطهٔ نظر اقتصاد اهمیت قابل ذکری را دارا می‌باشد.

رابر بحالت خام قابل استعمال نبوده تغیراتی کیمیاوی وفیزیکی متنوعی را متحمل می‌شود.

برای سخت ساختن رابر سنگ گوگرد را استعمال نموده بعد ازمزوج ساختن هردوماده مذکور تدریجاً بدان حرارت می‌دهند.

بار ابرارتجاعی فیته های مخصوص (لاستیك) توپ وصد ها گونه اسباب که همواره مورد استعمال ماست، ساخته می‌شود.

ذریعهٔ رابر (نیما رتجاعی) تایرهای موتر بایسکل وغیره و تلی های بوت وسائر چیزها می‌سازند.

رابر سخت شده برای استحصال ادوات آرایش ولوازم محبت نور (فیزیك) وآلات برقی بکار می‌رود.

مترجم شاغلی «ع ر»

(33)

اعلانات

بدرخواست کنندگان زمین

در شهر نو

ذواتیکه نمبرهای استحصال زمین برای آبادی خانه درشهر نو اخذ نموده واندیول قیمت زمین نمره رفتگی خودها را ازماموریت شهر قدیم ریاست بلدیه تکت معرفی اخذ وبه دافغانستان بانك تحویل وبعد تحویل پول نقشهٔ تعمیر خودرا جهت ملاحظه واستحصال اجازه بشعبهٔ مهندسی بلدیه حاضر نمایند. (۴۹۲) ۳-۱

(34)

تایر وتیوپ به ٦٥ افغانی

تایروتیوب بایسکل را بقیمت فی جوره (٦٥) افغانی از شرکت سرویس خریده میتوانید. (۴۸۷) ۳-۳

(35)

مناقصه

فدامحمد ولدعلی محمد ساکن پشه پنمان برای تعمیر مکتب خواجه مسافر علیه الرحمه یك اندازه سنگ پارچه وخشت پخته وچونه وریگ دریائی وسنگ خشتی وغیره کار آمد مکتب موصوف را تعهد نموده اشخاصیکه خیال مناقصه را داشته باشند بماموریت سرك جدید پنمان باطاق اوراق تعمیر اتمرا جعه نمایند. (۴۹۳) ۴-۲۰

(36)

صورت به نل وقرارداد کفگیر آهنی

وزارت خاوجه یك اندازه نل جهت بخاریهای جدید دوائر خویش ضرورت دارد که ٤ونیم انچ قطر از قرار فی قوت ۷۵-٦ افغانی ویك تعداد کفگیر آهنی را ازقرار فی دانه ۳.۵۰ افغانی با حاجی محمد طبیب خان حلبی ساز قرارداد نموده است داوطلبان الی ده روزیه شعبه تنظیمات مدیریت ماموریت وزارت خارجه مراجعهٔ نمایند. (۵۰۱) ۳-۲

تحویلداری اگر میکنید معاش مناسب دارد

(37)

شعبهٔ تجارتی بیك نفر تحویلدار باسواد بمعاش مناسب احتیاج دارد کسیکه خواهش تحویلداری رادارد بشعبهٔ اجرائیهٔ تجارتی صنایع معارف حاضر شود. ۳-۲ (۵۰۰)

(39)

اعلان

از ریاست مستقل زراعت

مدیریت تبلیغات زراعتی ریاست مستقل زراعت بعموم اهالی مالداراطراف ومراکز اطلاع میدهد که درروز اول حمل سال ۱۳۲۵ ترتیبات میلهٔ قلبه کشی و نمایش حیوانات اسپ ادگاو، گاوهای قلبه وشیری، جوانه گاوها، مرکب، فوج گوسفند طیورا هلی ازقسم مرغ خسك فیل مرغ، مرغ کلنگی، کبوتر، قاز، تیتر پذیرفته شده کسانیکه مواشی و طیور خوب ربه خوش اندام وجنس اعلی داشته باشند پیش از پیش مطلع باشد تادرروز موصوف حاضر دانشه وسعی نمایند ازانعامات نقدی وغیره که برای مواشی و طیور داده میشود، استفاده نمایند. (۳-۳)

(40)

قرارداد سنگ کاری

محمد کریم ولدشاگل ساکن قلعهٔ ناظر چهاردهی کار سنگ کاری کاریزهای قلعهٔ جواد وبغل کومو کاریز ماشین را قرارداد نموده شارقین از تاریخ نشر اعلان الی ده روز به مدیریت اجرائیه ریاست مستقل زراعت مراجعه نمایند.

(۴۹۹) (۳-۲)

(41)

امشب

دررادیو کابل

د شبی له ۷ نه تر ۹ پوری

۷-۰۰ - پښتو لوست.

۷-۰۵ - کلیوالی سندری، نیاز.

۷-۱۵ - سازوآواز، توخان.

۷-۳۰ - کلیوالی سندری، نیاز.

۷-٤۰ - پښتو خبرونه.

۸-۰۰ - فارسی خبرونه.

۸-۲۰ - نغمه.

۸-۲۵ - اجمال واقعات هفته.

۸-٤۰ - دلربا، ناظرخان.

۸-٤۵ - سازوآواز، توخان.

۸-۵۸ - روستنی خبرونه.

۹-۰۰ - پاچاهی سلام ختم.

(42)

نقل مکان

شرکت عزیز از ایارتمان ۳ جادهٔ تیمورشاهی به ایارتمان ۹ جادهٔ مذکور نقل داده شده معامله داران میتوانند که بایارتمان ۹ مراجعه فرمایند (۴۹۵) ۳-۳

(43)

تقسیم اوقات مخابرهٔ یومیه تلگراف

بیسیم بوقت کابل

اسمای ستیشنها	اوقات مخابره
کابل با ترمز	ساعت ۸ ونیم الی ختم کار (یکنیم بعد ازظهر)
کابل با ترمز	ساعت ۱۲ ونیم الی ختم کار
مزارشریف باترمز	ساعت ۱۳ - الی ختم کار (یك بعد ازظهر)
کابل بانیویارك	ساعت ۱٦ ۲۰ - الی ختم کار ۱٦-۸ بعد ازظهر
کابل بایشاور	ساعت ۸ بعد (هردوساعت) الی ساعت ۲۰ (۸ بعدازظهر)
کابل باخوست	ساعت هشت ونیم الی ختم کار
کابل بامبینه	ساعت ۹ - الی ختم کار
کابل بامزارشریف	ساعت ۱۰ - الی ختم کار
کابل باهرات	ساعت ۱۱ - الی ختم کار

نوت: بیسیم کابل با تمام ستیشنها ئیکه ارتباط مخابره دارد بقسم دوپلکس کار مینماید استیشنهای ولایات داخله بامرکز کابل سپلکس میباشد.

تقسیم اوقات مخابرهٔ یومیهٔ تلگراف سیمدار بوقت کابل

اسمای استیشن	اوقات مخابره
سپین بولدك باکوپه	ساعت ۱۷ - الی ۱۹ (۷ بعد ازظهر)
پشاور باتورخم	در ۲٤ ساعت جاریست
تورغندی با کشکی	ساعت ۹ - الی ختم کار

تلگرافخانه های داخلی عموماً ازساعت ۸ - الی ۲۱ (۱۰ بعدازظهر یك دیگر تماس ومخابره دارند)

کابل بامزار شریف

« « - پل خمری

کابل باجلال آباد وتورخم

کابل باهرات

قندهار باهرات، فراه وسپین بولدك

باقندهار وهرات

هرات، باقراه قندهار، تورغندی، اسلام قلعه وقلعهٔ نو

قلعهٔ نو، بامبینه، اندخوی وهرات

میمنه، قلعهٔ نو، مزار شریف

مزارشریف باانده خوی، میمنه، پل خمری، کابل

فیض آباد باخان آباد

کابل خان آباد بایل خمری، مرکز بغلان وقندز

مرکز بغلان بایل خمری، فابریکهٔ بغلان، خان آباد

مرکز پل خمری باکابل، مرکز بغلان، مزار شریف وفابریکهٔ بغلان

گردیز باخوست وکابل فراه

(44)

انیس

نامهٔ دیگرانه

نمرهٔ تیلفون (۲۲۰ مرکز کیبل)

شرح اشتراك:

درپایتخت یك سال ۳۵ = افغانی

ولایات ٤۰ = ۰

خارج ۲ پوند

برای شاگردان مکتب نصف قیمت

قیمت اعلان هارا لطفاً بادفتر روزنامه مفاهمه کنید

درمطبعهٔ عمومی کابل چاپ شد